

ခရိုင်ဖိတ်ကူဘက်ကူသုမ္မာ တာအကါဒိန်လတ်အိန်ဖိုင်တဖန်အဂီလီ၊
ဒီးတံးစးထီၣ်သိၣ်လိအီလော၊ ဖိသၣ်ဆံးဆံးဖိ ဒီးတုၤလၢပုၤသးပုၤဒိၣ်တုၣ်
ခိၣ်ပွဲၤန့ၣ်လီၤ.

ဘၣ်မနုၤအယိပဘၣ်အိၣ်ဒီးခရိုင်ဖိတ်ကူဘက်ကူသုမ္မာအတၢ်သိၣ်
လိလဲၣ်? ပအိၣ်ဒီးခရိုင်ဖိတ်ကူဘက်ကူသုမ္မာမၤလိ နီပစံးတၢ်အသိး
အိၣ်ဘုံနဲ့တၢ်မၤလိအံၤ မ့ၢ်ပသ့ၣ်လီၤတၢ်စ့ၣ်တၢ်နၢ်အချံဆံးဖိတဖန် လၢ
ဖိသၣ်ဆံးတဖန် နီသိးအတၢ်ဒိၣ်ထီၣ်ကကါကျၤလၢသ့ၣ်လၢသးအဂီလီၤ.
ဒီးအဝဲသ့ၣ်အတၢ်ဒိၣ်ထီၣ် ကသ့ၣ်ညါအမူအဒါ နီမ့ၢ်ပုၤခရိုင်ဖိတ်အိၣ်ဖိုင်
ဖိတဂၤသိး ဒီးကမၤဒိၣ်ထီၣ်ထီထီၣ် အတၢ်အိၣ်ဖိုင်န့ၣ်လီၤ. အလီၤအိၣ်
လၢခရိုင်ဖိတ်ကူဘက်ကူသုမ္မာသရၣ်သရၣ်မ့ၣ်တဖန် အိၣ်ဘုံနဲ့တၢ်မၤ
လိသရၣ်သရၣ်မ့ၣ်တဖန် ကသ့ၣ်ညါအမူအဒါဒီး ကမၤတၢ်အဂ့ၤကတၢ်
အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

**၁. အိမ်ဘုံနဲ့ပတ်သက်လိသရၣ် သရၣ်မ့ၣ်တဖန် ကဘၣ်
သ့ၣ်ညါဝဲတၢ်သိၣ်လိစံးတၢ်န့ၣ်**

- (က) မ့ၢ်တၢ်မၤစၢၤခရိုင်ဖိ, ဖိသၣ်တဖန်အတၢ်ဒိၣ်ထီၣ်ထီထီၣ်လၢသ့ၣ်လၢ
သးတၢ်စ့ၣ်တၢ်နၢ်
- (ခ) ကဘၣ်ဒုးန့ၣ်ကျဲလၢဖိသၣ်တဖန်အမဲၣ်ညါ
- (ဂ) မ့ၢ်တၢ်ဒုးသ့ထီၣ်ဘၣ်ထီၣ် ဖိသၣ်တဖန်သ့ၣ်ဂ့ၢ်သးကျိၤ
- (ဃ) မ့ၢ်တၢ်ဒုးဒိၣ်တုၣ်ခိၣ်ပွဲၤ ဒီးမၤလၢပုၤဖိသၣ်တဖန်အတၢ်သ့ၣ်ညါပုၤ

(က) မ့ၢ်တၢ်မၤစၢၤခရိုင်ဖိ, ဖိသၣ်တဖန်အတၢ်ဒိၣ်ထီၣ်ထီထီၣ်လၢသ့ၣ်လၢ
သးတၢ်စ့ၣ်တၢ်နၢ်

သရၣ်သရၣ်မ့ၣ်တဖန် ကဘၣ်သးစဲလၢဖိသၣ်တဖန်ဒီး ကဘၣ်
အိၣ်ဒီးတၢ်သ့ၣ်ဆူၣ်သးဂဲၤ လၢတၢ်သိၣ်လိအပူၤ, ကဘၣ်ထဲးဂံၢ်ထဲဘါ,
ဟ့ၣ်လီၤအဆၢကတီၢ်လီၤ. မ့ၢ်မၤဝဲဒီးအံၤဒီး ဖိသၣ်တဖန်စ့ၣ်ကီးကသးစဲ
လၢ သရၣ်အတၢ်သိၣ်လိတဖန်လီၤ. ဖိသၣ်မ့ၢ်သးစဲလၢတၢ်မၤလိဒီး အ
တၢ်ဒိၣ်ထီၣ်လၢသ့ၣ်လၢသး အဂံၢ်ကဆူၣ်ဝဲဒၣ်လီၤ.

(ခ) ကဘဉ်ဒူးနဲကျဲလောဖိသဉ်တဖဉ်အမဲဉ်ညါ

သရဉ် သရဉ်မုဉ်တဖဉ် ဒ်သိးကကဲထီဉ်တါနဲကျဲလောဖိသဉ်တဖဉ်အမဲဉ်ညါအဂီၢ် ကဘဉ်ကဲဒိကဲတဲာ်လောအဂ့ၤ ကကဲထီဉ်ဖိသဉ်တဖဉ်အတါကွၢ်လိ လုာ်လုာ်သကဲးပတ်လောအဂ့ၤ တါဟ်သုဉ်ဟ်သးလောအဂ့ၤ ဖိသဉ်တဖဉ်ကဟ်ကဲအိးဒီး ကကနဉ်အိး ဒီးကကွၢ်လိအိးလိး.

(ဂ) မ့ၢ်တါဒူးသ့ထီဉ်ဘဉ်ထီဉ် ဖိသဉ်တဖဉ်သုဉ်ဂ့ၢ်သးကျိၤ

ဒ်သိးဖိသဉ်တဖဉ် အတါသ့တါဘဉ်ကအါထီဉ်အဂီၢ် သရဉ်ကဘဉ်အိဉ်ဒီးတါဝံသးစူၤဒီးတါဟ့ၣ်လိးသးသပုာ်ပုာ်လိး. သရဉ်ကကွၢ်ဆာဉ်မဲဉ်ဘဉ်ဖိသဉ်တဖဉ်အကလုာ်ကလုာ် ဖိသဉ်တနီၤခိဉ်န့ၣ်ချ့, တနီၤခိဉ်န့ၣ်ဃာ, တနီၤဒိကနဉ်တါ, တနီၤတကနဉ်တါဘဉ်, တနီၤတဟ်ကဲသရဉ်ဒုဉ်လဲဉ်ဘဉ်, တနီၤကဲထီဉ်တံၤသကိးအတါကီတါခဲအယိ သရဉ်ကဟ်လိးတါပညိဉ်လိးတါလိးဆဲးဒီး ကဒူးသ့ထီဉ်အဝဲသ့ဉ် ကဒူးန့ၢ်ပာ်အဝဲသ့ဉ်လောတါသိဉ်လိအိး, ဘဉ်ရူဒီးအိးဘူးဘူးတါတါ ဒ်တံၤသကိးတါနီၢ်အသိးလိး.

(ဃ) မ့ၢ်တါဒူးဒိဉ်တုာ်ခိဉ်ပဲၤ ဒီးမၤလောပဲၤဖိသဉ်တဖဉ်အတါသ့ဉ်ညါယူၤ

တါဒူးဒိဉ်တုာ်ခိဉ်ပဲၤဒီး မၤလောပဲၤအတါသ့ဉ်ညါ တါချဲဆဲးဆဲးဖိလောန့ဖုံလိးအိးအံၤ ကဒူးဒိဉ်တုာ်ခိဉ်ပဲၤအဝဲသ့ဉ် အဒူးသ့ဉ်ညါအဝဲသ့ဉ်ကမၤလောပဲၤအဝဲသ့ဉ်အတါနဲ တုၤလောအဝဲသ့ဉ်ဒိဉ်တုာ်ခိဉ်ပဲၤတစုလိး.

၂. သရဉ် သရဉ်မုဉ် လောအဂ့ၤတဂၤအတါပနီဉ်

(က) ဘဉ်ထွဲတါမၤသကိး သရဉ်လောအဂ့ၤတဂၤသးကအိဉ်မၤသကိးတါဒီး ပုၤမၤသကိးတါတဖဉ် ဒီးမၤစၢၤလိာ်သး န့ၢ်ပာ်လိာ်သး

- မၤသကိးတါဒီးကမံးတံာ်တဖဉ်လောတါသးတီ, တါယူးယီာ်ဟ်ကဲ, တုာ်လိာ်ကမံတံာ်တဖဉ်အတါဟ့ၣ်ကူဉ်ဘိဘဉ်.
- ဟ်တါမၤနီဉ်မၤဃါ, ကွဲးနီဉ်ကွဲးယါ မၤတါလိးတါလိးဆဲး.

တိဒီးအတတ်မအမူအဒါ

(ခ) တံရုတ်တံရုသကိး တံရုလိင်မုင်လိင်

သရုင်လောအဂုတဂါ ကရုဒီးဖိသုတ်ဘူးဘူးတံတံ ဒီးဆာဂုဆာဂါ ဖိသုတ်ဖဲထံင်လိင်ဖိသုတ်တဖုတ်တဘျီလ်လ်. ကလဲအိတ်သကိးအပျိုတဖုတ် တဘျီတခိတ်ပျိုမုင်ဆိးက့ ကဘတ်လဲအိတ်သကိးဝဲ ကဘတ်ရုဒီးကွိဖိမိတ်ပာ် ဘူးဘူးတံတံ ဒီးကဘတ်ထဲသကိးတံဒီး ကွိဖိမိတ်ပာ်ဘတ်ထွဲကွိဖိဂုင်ကျါ.

(ဂ) ကဘတ်ထိတ်တံသိတ်လိကိးနွံ

ကဘတ်ထိတ်တံသိတ်လိကိးနွံဒီး မုတ်တရူးမုတ်တဒီး လောတံဂုတ်တ မံမံအမိ ကဘတ်ယုထာပုလောမသကိးတံဒီးအိ လောအလိတ်တဂါ
- ကဘတ်ဖဲဆိလောဖိသုတ်အမဲင်ညါ ၁၅ မံးနံး

(ဃ) ကဲဒိကဲတဲင်လောအဂု

- ကဘတ်ကဲဒိကဲတဲင်လောအဂု လောတံကလုင်ကတိာ်, ပာ်သုတ်ပာ်သး, တံအိတ်မုလုင်လ်သကိးပတ် ဒ်ခရံင်ဖိတဂါအသိး, လိယူးယိတ်ပာ်ကဲဒ် သရုင်တဂါအသိး.
- ကဘတ်အိတ်ဒီးတံသုတ်ဆုတ်သးဂဲ လောကမလိနုတ်တံသိလောအတံသိတ် လိအဂီၢ်.
- တံမလိမုင်အိတ်တဘျီလ်လ် ကဘတ်ကျဲးစားထိတ်ဝဲ.
- ကဘတ်အိတ်ဒီးတံဆိကမိတ် တံကုတ်ထိတ်ဖးလိလောတံသိတ်လိပူ.

တံအိတ်ဂု ၈ ထံင်လောအိတ်ဘူးနဲ့သရုင် သရုင်မုတ်တဖုတ်ဂီၢ်

၁. ပုလောတံအိတ်ဖိတ်စံးဘတ်အိတ် သိတ်လိပဖိပလံတဖုတ် လောယုကလုင် ကထါနုတ် ဘတ်ဆိတ်ဂုဝဲလိ. အဂုဒ်အံသုမုင်ပုတုင်လိဒီးမာထွဲ တံစံးပာ်လော လဲဒီးသိတ်လိနုတ်ယုတံတက့ၢ်နုတ်လိ.
၂. ပုလောဒီးနုတ်ဘတ်ဖိသုတ်တဖုတ်အတံနုတ်အိတ် ဒီးပာ်ဂံာ်ပာ်ဘါအိတ်နုတ် ဘတ်ဆိတ်ဂုဝဲလိ. အဂုဒ်အံမုင်သရုင်လောအဂုတဂါ အပနိတ်လောအ

ဘဉ်ထွဲလိာ်သးဒီး ဖိသဉ်တဖဉ်န့ဉ်လီၤ.

- ၃. သရဉ်လၢအဲဉ်တၢ်ဂ့ၤတၢ်ဝါ, တၢ်တီတၢ်လိၤဒီးအိဉ်မူတီတီလိၤလိၤန့ဉ် ဘဉ်ဆိဉ်ဂ့ၤဝဲလီၤ. အဂ့ၢ်ဒ်အံၤ အဝဲသ့ဉ်မၤလၢပဲၤ ယွၤအတၢ်မၤလိာ် န့ဉ်လီၤ.
- ၄. သရဉ်လၢအိဉ်ကတီၢ်ကတီၢ်အသး လၢတၢ်သိဉ်လိၤအဂီၢ်, ဒီးဆိကမိဉ် တၢ်လၢဖိသဉ်တဖဉ်အတၢ်အိဉ်မူကျဲအဂီၢ်န့ဉ် ဘဉ်ဆိဉ်ဂ့ၤဝဲလီၤ. အ ဂ့ၢ်ဒ်အံၤ မ့ၢ်သရဉ်လၢ အဟံးန့ၢ်မူဒါလၢလၢပဲၤပဲၤတကၤလီၤ.
- ၅. ပုၤလၢဒီးန့ၢ်ပုၤမၤသကိးတၢ်တဖဉ် တံၤသကိးတဖဉ်လၢအတၢ်ဖဲဆူအ အိဉ်ဒီးယုအီၤတၢ်ဟ့ဉ်ကူဉ်န့ဉ် ဘဉ်ဆိဉ်ဂ့ၤဝဲလီၤ. အဂ့ၢ်ဒ်အံၤ မ့ၢ်တၢ် မၤလၢတၢ်တိာ်ခိဖျိ တၢ်မၤစၢၤလိာ်သးကဒဲကဒဲအံၤ ပဒီးန့ၢ်ဘဉ်သ့ဒဉ် ထဲလၢ ပုၤလၢပနာ်န့ၢ်အီၤဒီး ပုၤလၢပရူလိာ်သးဒီးအီၤ တၢ်နီၢ်တဖဉ် အအိဉ်လီၤ.
- ၆. ပုၤလၢအဒီးန့ၢ်ဘဉ် ဖိသဉ်တဖဉ်အမိာ်အပၢ်အတၢ်န့ၢ်အီၤလၢတၢ်ဖံး တၢ်မၤအဖိခိဉ်န့ဉ်ဘဉ်ဆိဉ်ဂ့ၤဝဲလီၤ. အဂ့ၢ်ဒ်အံၤဟံဉ်ယိဒီးအိဉ်ဘုးနံၤ တၢ်မၤလိ တၢ်မၤသကိးတၢ်မ့ၢ်တၢ်လဲၤထီဉ်လဲၤထီဆူညါလၢတၢ်အိဉ်ဖိုဉ် ဂီၢ် ဒီးခရံဉ်ဖိတၢ်ကူဉ်ဘဉ်ကူဉ်သ့အဂီၢ်လီၤ.
- ၇. ဖဲနသးတမံလၢ တၢ်သိဉ်လိၤအကျဲသ့ဉ်တဖဉ် အဖိခိဉ်န့ဉ်န့မ့ၢ်ပုၤလၢ အဘဉ်ဆိဉ်ဂ့ၤလီၤ. အဂ့ၢ်ဒ်အံၤနကကျဲးစးအါထီဉ်လၢနတၢ်ဖံးတၢ်မၤ ဒီးဟ့ဉ်လီၤနသးအါထီဉ်အယိလီၤ.
- ၈. သရဉ်လၢအသးပဲၤဒီးတၢ်သ့ဉ်ဆူဉ်သးဂဲၤ လၢယွၤဘီမ့ၢ်အဂီၢ်န့ဉ်ဘဉ် ဆိဉ်ဂ့ၤဝဲလီၤ. အဂ့ၢ်ဒ်အံၤကနဲဉ်လိကျဲအတီအလိၤတဖဉ် လၢအပဲၤ ဒီးတၢ်သးအိဉ် ဒီးကမ့ၢ်ပုၤသ့ဉ်ထီဉ်ယွၤအဘီအမ့ၢ်န့ဉ်လီၤ.

တၢ်မၤလိာ်အထံဉ် (၁၀) လၢအိဉ်ဘုးန့ၢ်သရဉ် သရဉ် မ့ဉ်တဖဉ်အဂီၢ်

၁. မၤနမူနဒါလၢလၢပဲၤပဲၤ အိဉ်ဒီးတၢ်ဟ့ဉ်လီၤသးနီၢ်နီၢ်တက့ၢ်.

- ၂. ကဲထိုင်ဒိတ်လောအဂ္ဂ၊ လောနပျဲတဖှ်အမဲာ်ညါတက့.
- ၃. ဟ်ဒိတ်အိတ်ဘုံးနံပါတ်မလိဂ်အမူအဒါတက့. သုာ်ညါလောယွာ်ဟ့ာ်နမူဒါဒီး တာ်အံၤန့ာ်မ့ာ်ယွာ်အတာ်မလိဂ်တက့.
- ၄. သုာ်နိတ်ထိုင်အိတ်ဘုံးနံပါတ်မလိဂ် အဒါလောနကဟ်အိတ်ကဆဲာ်ကဆိတ်က့.
- ၅. ဟ်ကဲနမူဒါလောအမ့ာ်ယွာ်အတာ်ကိးအံၤ ဒီးနကအိတ်ဒီးတာ်မလိဂ်လောနတာ်အိတ်မူအတာ်လဲၤထိုင်လဲၤထီ ဆူညါအဂီၢ်န့ာ်တက့.
- ၆. မလိဂ်နပျဲတဖှ်အတာ်သးဆူာ် ဒီးအတာ်သးစါဆါခိဖျိ နတဟ်ကဲနမူဒါဒီး နတဟ်ဆူတာ်သိတ်လိကိးနွံဒီးအယိန့ာ်တက့.
- ၇. အိတ်ဒီးတာ်နာ်ယွာ်အကလုာ်ကထါ ဒီးတဲဖျါထိုင်အခိပညီ ခိဖျိနတာ်ကတိာ် တာ်မလိဂ်တာ်ဟူာ်တာ်ဂဲၤတက့.
- ၈. နသုတစဲၤခဲနိတ်ဘျိတဂ့. ဟ်ကဲတာ်ဆါကတိာ်ဒီး ဟ်ကဲနပုာ်ဖိသုာ်ဒီးဟ်ကဲပုာ်လောအပာ်ဆါတာ်တက့.
- ၉. အုာ်နသးကဘျးကဘျာ်ခိဖျိနတာ်အိတ်မူ တထိုင်ဘးဒ်နသိတ်လိတာ်အသိးတဂ့.
- ၁၀. အိတ်ဒီးတာ်ကတိာ်ကတိာ်သးဂ့ၤဂ့ၤ ဟ်သုာ်ဟ်သးဂ့ၤဂ့ၤ ဟ်စီဆုံသးဖးယွာ်အကလုာ်ကထါ ဒီးဘါထုကဖှ်တဘိယုာ်ယိတ်က့.

၃. သရၢ်တၢ်သိတ်လိဒီးဖိသုာ်တၢ်မလိဂ်နီၤအကျဲတဖှ်

- (က) လောသရၢ်တၢ်သိတ်လိအပူၤဖိသုာ်မလိဂ်နီၤ
- (၁) မလိဂ်နီၤတာ်ခိဖျိတာ်ကတိာ်
- (၂) မလိဂ်နီၤတာ်ခိဖျိမဲာ်တာ်ထံာ်
- (၃) မလိဂ်နီၤတာ်ခိဖျိမၤကွၢ်ဘၢာ်လောအကစါ
- (၄) မလိဂ်နီၤတာ်ခိဖျိအနီၢ်ကစါအတာ်လဲၤခိဖျိ

၁. တာ်သိတ်လိခိဖျိတာ်ကတိာ်
 တာ်သိတ်လိအကျဲအံၤ တာ်သုအိၤလောတာ်လီၢ်ကိးပူၤဒီးလီၤ. သရၢ်အါဂၤသုစုာ်ကိးကျဲအဲာ်အံၤလီၤ. သရၢ်သိတ်လိတာ်ဂ့ၢ်တမံၤမ့ာ်ဂ့ၢ် တာ်တဲမ့ာ်ဂ့ၢ် မ့ာ်ဒုာ်သရၢ်တဲတာ်တဂၤဒီး ပုၤမလိတာ်ဖိတဖှ် ထဲဒုာ်ဆုာ်

နီးအိမ်ကနဲ့တတ်လို့။ တာသိပ်လိပ်အံတတ်ကိးအိလော (one way communication) တာသိပ်လိပ်အံဖိသင်မာလိနာတာဆံးအါသရဉ်တသ့ဉ် ညါဘဉ် သရဉ်ဆိမိဉ်လောပုမာလိတာဖိတဖဉ် တါနီဉ်ဝဲကနာကစီဒီလီ။ ဘဉ်ဆဉ်တာသိပ်လိအကျဲဝဲအံ ပုမာလိတာဖိမာနာဝဲ သ့ဉ်နီဉ်ဒဉ် ဝဲမျးကယာတဆံန့ဉ်လီ။ ဘဉ်ဆဉ်တာသိပ်လိအကျဲဝဲအံ မ့အိဉ်ဒီးတာ သံကွာစံးအါလောသရဉ်ဒီးဖိသင်ဘဉ်စာတခိဖိသင်ကမာနာဝဲဝဲအကြားက စီဒီလီ။

၂. မာလိနာတာခိဖျိမဲဉ်အတာထံဉ်

တာသိပ်လိပ်အံမ့တာနာဟူ ဒီးတာထံဉ်ဟံဖိဉ်အသးလီ။ ဖိသင်က တါနာဝဲမျးကယာ ယုဆံ လီ။ တာဝဲလောပဝဲန့ဉ်ပဒးန့ဉ်ယုဉ်ဒီးတာဂါ လောပကတိဟံစာဘဉ်ထွဲ ဒီးတာဂါလောပဝဲတဖဉ် ပဒးန့ဉ်အဝဲသ့ဉ် နာ ဟူဝဲဒီးထံဉ်ယုဉ်ဝဲအဂါအယိ အဝဲသးကစာဆာဝဲဒဉ်န့ဉ်လီ။ တာသိပ်လိ အဝဲအံပသု (Flannel graph) သ့စ့ဉ်ကိးလီ။ ပမ့အိဉ်လိယုတုလီ။ သံဉ်ဖိဖိအဂါဒီး ဟဲဒုန့ဉ်အီဖိဖိတမ့ခံမ့ ကသ့ဉ်ညါဝဲလောယုတုအီဒီး ထံဉ်ဝဲလောအမဲဉ် ကဟ့ဉ်အီတာသးစာဆာန့ဉ်လီ။

၃. တာသိပ်လိခိဖျိမာနာဘဉ်ဝဲလောအကစာ

တာသိပ်လိပ်အဝဲအံဂုဒီဉ်မးလော ဖိသင်တဖဉ်ခိဖျိ မာဘဉ် ဝဲလောအစုအယိ ကမာလိနာတာ ခွံဆံ မျးကယာန့ဉ်လီ။ တာမာလိ (၂) န့ဉ်မ့ဒဉ်ပဒးန့ဉ်အီလီ။ မ့မ့တာမာလိ (၃) ဝဲအံ ပဒးမာအီလောအ ကစာ အဒိ- (Flannel graph) ပဒးန့ဉ်ပဒးအီဝံ ပမာဟဲထီဉ်ပဒးလောအ ကစာ မာဘဉ်ဝဲ ဖိဉ်ဘဉ်ဝဲလောအစုအယိ ကသးခုဝဲ အသးကစီဒီထီဉ် လောတာမာလိလီ။ အဂါတမံသရဉ်ကဘဉ်ယုနာတာပီးတာလီလော ဖိသင် ကမာဘဉ်တာ (လက်တွေ့) အဂါလီ။ အဒိ- နတာသိပ်လိဘဉ်ထွဲဒီး ဆဉ်ဖိကိးဖိယိ နမာအဝဲသ့ဉ်တုဆဉ်ဖိကိးဖိတမံလောလော လာအဲဉ်ဒီးတုဝဲ တုဝဲသ့ မ့တမ့ကပံဉ်လောကတုဝဲအဂါလီ။ သရဉ်ကဘဉ်န့ဉ်ကျဲဟ့ဉ်ကူဉ် ဒီးကူဉ်ထီဉ်ဖးလီဝဲန့ဉ်လီ။

၄. တင်သိပ်လိခိဖျိနိုက်ကစာအတ်လဲခိဖျိ
 အဒိ- Teacher Training အကွဲနဲ့ ပုၤထီၣ်တၢ်မၤလိတဖၣ် တၢ်သိပ်လိအိၤလၢတၢ်သိပ်လိအကျဲၣ်တၢ်မၤအဲၣ်သ့ၣ်လီၤ (လက်တေ့) လၢအကစၢ်လီၤ. အဲၣ်သ့ၣ်အတ်လဲခိဖျိလၢအကစၢ်ယိ အမၤစၢၤအိၤလၢအကစၢ်အတ်သ့ တၢ်ဘၣ်ကအါထီၣ်အဂီၢ်လီၤ. ခိဖျိလဲၤခိဖျိဘၣ်ဝဲလၢအကစၢ်အယိ တၢ်န့ၢ်ဝဲန့ၢ်ဂ့ၤလီၤ. အဒိ- နမ့ၢ်သိပ်လိအိၤ ရှုၤမရံဖိလၢအဂ့ၤတဂၤဒီး နနုးဂဲၤလိအိၤတၢ်အဒိအတ်ဖိ (Drama) အသိးကထီၣ်ဂဲၤအဲၣ်သ့ၣ်အသးဒီး အတ်သးစၢ်ဆၢ ဒီးလဲၤခိဖျိဘၣ်ဝဲလၢ အကစၢ်အယိ ကဟ့ၣ်အဲၣ်သ့ၣ်တဖၣ်လၢ တၢ်သးခုဒီးကမၤန့ၣ်ထီၣ်စ့ၣ်ကိးဖိသၣ်လၢအမဲၣ်ဆုးသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

(ခ) တၢ်သိပ်လိအကျဲတဖၣ်
ပကသူတၢ်တဲလၢ ခရ်ဖိအတ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့အကျဲဒ်လဲၣ်?
How to use a story in Christian Education?

- ၁. တၢ်ကတိၤလၢညါ
- ၂. ဘၣ်မနုၤအယိပဘၣ်သူတၢ်တဲ
- ၃. တၢ်တဲမ့ၢ်တၢ်မနုၤလဲၣ်
- ၄. တၢ်တဲအတ်ကွၢ်စိ
- ၅. တၢ်တဲအတ်နီၤဖး
- ၆. ပုၤလၢအတ်တဲအနီၢ်ကစၢ်
- ၇. တၢ်ယုထၢတၢ်တဲလၢလီၤပလိၣ်ဒီးဖိသၣ်သးန့ၣ်
- ၈. တၢ်ကတ်ကတိၤသးလၢတၢ်တဲဂီၢ်
- ၉. တၢ်သူတၢ်တဲအါယုၢ်အတ်ကွၢ်စိ

၁. တၢ်ကတိၤလၢညါ
 တၢ်ကတိၤလၢညါ မ့ၢ်တၢ်ထီၣ်ဂဲၤထီၣ်ဖိသၣ်အသး ဒီးထူးန့ၣ်အသးလၢအသးကစဲလၢတၢ်တဲ လၢနကတဲအိၤန့ၣ်လီၤ. တဘၣ်မ့ၢ်တၢ်ကတိၤလၢညါလၢအထီဘၣ် ကဘၣ်ဖုၣ်ဖုၣ်ဖိန့ၣ်လီၤ.

- ၂. ဘဉ်မနုပသုတတ်တဲလဲဉ်?
 - ၁. တတ်တဲန့ဉ်ပုအါဂါအဲဉ်ဒီးကနဉ် ဒီးကနဉ်အီမုဉ်
 - ၂. လတ်တဲပုတတ်ကမလိန့ဉ်တတ်အဂုၤ, လုၤလါသကဲဉ်ပဝးလါအဂုၤ, တတ်ဂုၤကျဲးစး, တတ်မၤနုၤ ဒီးတတ်တဲအံၤကတိတတ်ဒီးအဲသ့ဉ်န့ဉ်လီၤ.

- ၃. တတ်တဲမုၤတတ်မနုၤလဲဉ်?
 - ၁. တတ်တဲမုၤတတ်သ့တတ်ဘဉ်တမံၤလါ ယုၤဟ့ဉ်တတ်ကုဉ်သ့လါပုၤကညီ
 - ၂. မုၤတတ်လါပုၤတိၤန့ဉ်အီၤညီဒီး အိတ်ထီဉ်လါပုၤအသးပုၤ

- ၄. တတ်တဲတတ်ကွၢ်ဖိ
 - ၁. ဖိသဉ်ကမလိန့ဉ်တတ်ဂုၤတဖဉ်လါတတ်တဲအပူၤဒီးကအိတ်မူထွဲ
 - ၂. ကယုထါဒီးကဝဲဉ်ဖးနီၤဖးတတ်လါနုၤဟူဝဲလါတတ်တဲပုၤ
 - ၃. ကဒုးအိတ်ထီဉ်တတ်သ့ဉ်ညါလါ ကသ့ဆိကမိဉ်တတ်, ပဲပုၤကညီဖိတဖဉ် ပဂံၢ်စါဘါစါလါတတ်ဆိကမိဉ်.

- ၅. တတ်တဲအတတ်နီၤဖး
 - တတ်တဲတယုၤဂုၤတယုၤဂုၤအါတက့ၢ်တတ်နီၤဖးအီၤ ၃ တီၤ
 - (က) တတ်ကတိၤလါညါ-တတ်ကတိၤလါညါ မုၤတတ်လါသ့ဉ်ထီဉ်ဆိထီဉ်ဒီးကံၢ်ဒီးဂုၤ တတ်တဲလါဒီးတယုၤလါနုကတဲအီၤန့ဉ်လီၤ.
 - (ခ) တတ်တဲအဂုၢ်အကျိၤ-တတ်လီၢ်တတ်ကျဲ, ပုၤတဂါမုတမုၤပုၤတဖု အတတ်လဲၤခီဖျိ ကဘဉ်လဲၤအသးအဆိဘဉ်တဆိ လဲၤသးဒီးအဂုၢ်အကျိၤဂုၤဂုၤဘဉ်ဘဉ်.
 - (ဂ) တတ်ကတိၤလါခံ-မုၤတတ်ကျိၢ်တံၢ်က့ၢ်တတ်တဲလါပတဲအီၤ တယုၤအံၤၤသိးဒီး တတ်တဲတယုၤအံၤကအိတ်ဒီးအတယုၤ ဒီးအခိပညီကဒုးနုၤပာ်ပုၤကွဲဖိ လီၤတံၢ်လီၤဆဲး ဒ်သိးကကျိၢ်ဘါက့ၢ်တတ်တဲဒီးတယုၤအံၤန့ဉ်လီၤ.

- ၆. ပုၤလါအတဲတတ်တဲအနီၢ်ကစါ
 - (က) ပုၤတဲတတ်တဲအနီၢ်ကစါအိတ်လါ တတ်တဲဒီးပုၤဒီးကနဉ်တတ်ဖိဘဉ်စါၤ

လိၤ. ကဘၣ်သးပုၤနီၣ်ကွံၣ် အနီၣ်ကစၢ်အဘၣ်န့ၣ်လိၤဆူတၢ်တဲ
တယုၣ်အံၤအပူၤ လၢသးဒိဖျၢၣ်လိၤ.

- (ခ) ကဘၣ်ကတဲၣ်ကတိၤသးဂ့ၤဂ့ၤဒီး ကဘၣ်တဲတၢ်ရဲၣ်ရဲၣ် တဘၣ်ကွၢ်လိၤ
လံာ်ဘၣ် တဘၣ်တဲတၢ်အုးထုးအုးထုးဘၣ်. ကဘၣ်တဲတၢ်ဘျုးဘျုး.
- (ဂ) ပုၤတဲတၢ်တဲတဘၣ်ရူးတၢ်တဲဘၣ် ကဘၣ်တဲဝဲဒ်အကတိၤတၢ်အသိး
- (ဃ) တၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤ တၢ်ဟ်မဲၣ်ဟ်နါ ကလုၢ်အဒိၣ်အဆံး ဒ်တၢ်တဲသိးအ
လိၤမ့ၢ်အိၣ် လဲလိာ်ဝဲသ့ဒီး ကထုးန့ၢ်ပုၤဒိကန့ၣ်တၢ်ဖိအသးလိၤ.
- (င) ကဘၣ်ယုထၢတၢ်တဲလၢ အကဲထီၣ်တၢ်မၤလိ လၢပုၤဖိသၣ်ကမၤလိ
န့ၢ်အိၣ်အဂီၢ်.
- (စ) တဘၣ်မဲၣ်ဆုးဘၣ် ကဘၣ်ဟ်အသးဂၢၢ်ဂၢၢ် ကျၢၤကျၢၤဒီးန့ၣ်လိၤ.
အကစၢ်ကဘၣ်န့ၣ်လိၤအသးလိၤ.

၇. တၢ်ယုထၢတၢ်တဲလၢ လိၤပလိာ်ဒီးဖိသၣ်သးန့ၣ်

ဖိသၣ်တဖၣ်ဒ်သးန့ၣ်လိၤဆိအသိး အတၢ်သ့ၣ်ညါလိၤဆိဒီးအတၢ်တီၢ်
န့ၢ်တၢ်လိၤဆိစ့ၣ်ကိးလိၤ. သရၣ်ကဘၣ်ဟ်သ့ၣ်ဟ်သးလၢတၢ်ဂ့ၢ်အံၤဖိခိၣ်
ဒီးကဘၣ်ယုထၢတၢ်တဲလၢ ကြၢးဒီးဖိသၣ်သးန့ၣ်န့ၣ်လိၤ. ဘၣ်ဆၣ်ဒီးသ
ရၣ်ကဘၣ်ဟးဆဲးတၢ်တဲလၢ (က) တၢ်လၢတကဲဘျုးကဲဖီၣ် (ခ) တၢ်တဲ
လၢဒုးအိၣ်ထီၣ်တၢ်ပျၢၤတၢ်ဖုး.

၈. အိၣ်ကတဲၣ်ကတိၤသးလၢကတဲတၢ်တဲအဂီၢ်

- (က) ကွၢ်ဆိကမိၣ်န့တၢ်ကတိၤလၢညါလၢကမၤစၢၤနတဲတဲ
- (ခ) တၢ်တဲလၢနယုထၢန့ၣ်ဖးအိၣ်ဘျုးဘျုးဘျိးဘျိးတုၤနမၤန့ၢ်အိၣ်လိၤတၢ်
လိၤဆဲး
- (ဂ) ကွၢ်ဆိကမိၣ်န့တၢ်ကတိၤလၢခံ လၢနကမၤကတၢ်အိၣ်လဲၣ်

၉. တၢ်ယုထၢတၢ်တဲလၢဖိသၣ်အသးန့ၣ်ဂီၢ်

ဖိသၣ် ၃န့ၣ် ဆူ ဖိန့ၣ် အဒိ-ကစၢ်ယုၤတုၤလိၤတၢ်အဂ့ၢ်ဘၣ်ဆၣ်ကဘၣ်
မ့ၢ်ဖုၣ်ဖုၣ်ဖိ.
ဖိသၣ် ၇န့ၣ် ဒီး ၈န့ၣ် အဒိ-ကိၣ်ယံၤဖျၢၣ် ညၣ်ခံဘၣ်
ဖိသၣ် ၉န့ၣ် တုၤ ၁၁န့ၣ် အဒိ-စိၤတံၤမသ့းဖိအဂ့ၢ်

ဖိသဉ် ၁၂နံဉ် တုၤ ၁၅နံဉ် အဒိ-စီမိၤရူဆုၤပုၤအံဉ်စရူလးဖိ
သးစၢ် ၁၆နံဉ် တုၤ ၂၀ အဒိ-စီနယုမယၤဘူထီဉ်က့ၤဝှံခိဉ်နူ

၄. တၢ်အိန်ဒိုစတရီယံ

က့ၤအိန်ဒိုစတရီယံ

တၢ်အိန်ဒိုစတရီယံအိန်ဒိုစတရီယံ တၢ်လီၢ်တတိၤဒီးတတိၤ တၢ်မၤအီၤတဒံး သိး
ဘဉ်.

- ၁. သရဉ်ဟဲတုၤဆိလၢဖိသဉ်ဟဲဖိဉ်သးလီၢ်
- ၂. ဖိသဉ်တဖဉ်ဟဲဟဲဖိဉ်သးဒီးသရဉ်တဂၤကဟံးမူဒါဒုးသးဝံဉ်အီၤတၢ်သး
ဝံဉ်ဖုဉ်ဖုဉ်ဖိတယုၢ်ခံယုၢ်လၢသးဝံဉ်ဘဉ်ဟဲစၢၤ မ့ၢ်သ့သိဉ်လိတၢ်သးဝံဉ်
ဖုဉ်ဖုဉ်ဖိအသိတယုၢ်မ့ၢ်ဝံၤနီၤလီၤတီၤတဂၤဆူအတီၤဒေဉ်ဝဲ
- ၃. တၢ်သိဉ်လိဝံၤဟဲက့ၤဟဲဖိဉ်က့ၤသး
- ၄. ဖိသဉ်တၢ်ဘါဖိသဉ်တဖဉ်ကဟံးမူဒါ
- ၅. ပျၢ်က့ၤအိန်ဒိုစတရီယံတၢ်မၤလိ

က့ၤခံဘိတဘိ

- ၁. သရဉ်ဟဲတုၤဆိ
- ၂. ဖိသဉ်တဖဉ်ဟဲတုၤဖိဉ်ဝံၤဒီးအိန်ဒိုစတရီယံဖိသဉ်တၢ်ဘူဉ်တၢ်ဘါတၢ်ရဲဉ်တၢ်
က့ၤ
- ၃. နီၤလီၤသးဆူတဂၤလၢအတီၤ
- ၄. တၢ်သိဉ်လိဝံၤပျၢ်က့ၤတဂၤလၢအတီၤဒေဉ်ဝဲတလိဉ်ဟဲက့ၤဟဲဖိဉ်သး
လၢဘဉ်

က့ၤသၢဘိတဘိ

ဟဲတဘျီယီ တဂၤလၢအတီၤ တၢ်သိဉ်လိမ့ၢ်ဝံၤ ဟဲက့ၤဟဲဖိဉ်က့ၤသးတၢ်
ဘူဉ်တၢ်ဘါ. ဘဉ်ဆဉ်ဒီးတၢ်ဆိတလဲတဖဉ် အိန်ဒိုစတရီယံလၢမ့ၢ်မဆါတနံၤ
အံၤ ဖိသဉ်အိန်ဒိုစတရီယံတၢ်မၤလိတဖဉ် ဖိသဉ်တၢ်ဘါတအိန်ဘဉ် တၢ်သိဉ်
လိဝံၤဟဲက့ၤဟဲဖိဉ်ဘါသကိးယုၤ ဒီးကမျၢ်မ့ၢ်ထုဉ်တၢ်ဘါ ဒီးရူးထီဉ်တၢ်
ဝှံမိၢ်ပျၢ်တၢ်ကလုာ်ထုဉ်ဒီးဝံၤလီၤ.

ဒ်တၢ်ဟဲပျၢ်လၢသးအသိး တၢ်အိန်ဒိုစတရီယံတဖဉ်ကမၤဝဲဒ်အကစၢ်တၢ်

အိမ်သားအိမ်ဝဲအသီးလိခါ. တော်ကါအိမ်မုာ်အိမ်ဖိသုန်တဖန်ကမးနုာ်သုန်ဂုာ်
သးကျိၤ ဇီးအိမ်ထီၣ်လၢသုန်ဂုာ်သးကျိၤန့ၣ်လိခါ.

တော်သးဝံၣ်ပျီ

- ၁. အိမ်ဘုံနံတော်မလိခါ ဖဲပက့ၤလီၤဆူဟံၣ်ယွၤဒၤဟ့ၣ်ပုၤတော်အိမ်အိမ်
တော်သးကညီၤပုၤဂၤ
- ၂. (လီၤဖးမုာ်မုာ်တုၤပထံၣ်လိာ်သး)-၃ တုၤပထံၣ်လိာ်သး, မိကစၢ်ယွၤ
ဆူပခိၣ်ပၤပထးခိၣ်လၢလိတော် ဟ့ၣ်ပုၤသးကဆိလီၤအိမ်တုၤပထံၣ်
လိာ်သး

အိမ်ဘုံနံတော်မလိခါကတီၢ်

- ၁. သရၣ်ကဘၣ်ဟဲတုၤဆိ ၁၅ မံးနံးမၤကဆိတီၤဒၤဒး
- ၂. ကဘၣ်ကတဲာ်ကတီၤလီၢ်ဆုၣ်နီၤ စီၤနီၤခိၣ်ဖိကိ
- ၃. ဆၢဂုၤဆၢဝါဖိသုန်ဖဲဟဲတုၤလီၤတီၤပူၤခါ
- ၄. ထီၣ်ဟူးထီၣ်ဂဲၤအိၤခိဖျိတော်သးဝံၣ် န့ၣ်စုဟူးဂဲၤတဖန်
- ၅. ဘါထုကဖန်
- ၆. ကိးထီၣ်ဖိသုန်အမံၤ
- ၇. သရၣ်ကဘၣ်ဟံၣ်သုန်ဟံၣ်သးလၢဖိသုန်တဖန်အဖိခိၣ် အဒိ-သးဖုံခါတ
သးဖုံခါ
- ၈. တော်သိၣ်လိပူၤဟံၣ်ပျီနတော်သးဆူၣ် ငံၤသိးကထူးန့ၣ်ဖိသုန်အသး
- ၉. စံးပတြၢၤဖိသုန်ကိးဂၤ (နီၢ်ဂံၢ်မုာ်စ့ၤ)
- ၁၀. နူဖိသုန်ဒီးဒူးဒ့ၣ်အိၤတဂုၤ
- ၁၁. မုာ်သ့ဆိတလဲနတော်မလိခါ တော်အပိးအလီ အဒိ-စီၤနီၤခိၣ်, လီၢ်
ဆုၣ်နီၤတဖန် အလီၢ်တဘျီတခိၣ်.
- ၁၂. သရၣ်ကဘၣ်ဟံၣ်သုန်ဟံၣ်သးစ့ၣ်ကိးလၢနီၢ်ကစၢ်တော်အိမ်ပျီ
- ၁၃. ကတီၤစံးဘျူးစံးဖိၣ်ဆၢဂုၤဆၢဝါဝံၤ ကွဲမုာ်ကဒီးအဝဲသ့ၣ်နွံလၢအက
ဟဲတက့ၢ်.
- ၁၄. ဘါထုကဖန်ခရံၣ်တော်ထုကဖန်
- ၁၅. တော်ပျီအိမ်ဘုံနံတော်မလိခါတော်သးဝံၣ် ယုထၢတယုာ်ဂုၤတယုာ်ဂုၤသ့

တၢ်ထၢဖှိၣ်တၢ်မၤဘျၢ

ဖိသၢ်တဂၤ မ့ၢ်ဂ့ၤ ခံၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ ကစိၣ်ထီၣ်တၢ်မၤဘျၢအဒၤ ဒီး
ဟဲထီၣ်ဆၢထၢၣ်သညးသပှၢ် လၢသရၣ်မဲၣ်ညါ ဒီးသရၣ်ကစံးဝဲ အဂ့ၢ်
ဒ်အံၤ ယွၤဘၣ်အသးလၢ ပှၤလၢအဟ့ၣ်ညီတၢ်တဖၣ်လီၤ.

တၢ်သးဝံၣ် ၁. ယွၤအဲၣ်ပှၤမၤဘျၢတၢ်ညီ
လၢလံာ်စီဆံၣ်ပၤဖျါ
မိၣ်န့ၣ်ဒီးသ့ၣ်နီၣ်ထီၣ်
ဒီးဟ့ၣ်မၤဘျၢကစၢ်
ခိရၢၣ်-တၢ်မၤဘျၢဟ့ၣ်ယ့ၣ်ရှုး
လၢတၢ်အဲၣ်တၢ်ကွံပူၤ
တၢ်မၤဘျၢဟ့ၣ်ယ့ၣ်ရှုး
လၢတၢ်အဲၣ်ဝံသးစူၤ

တၢ်သးဝံၣ် ၂. တၢ်ပဟ့ၣ်ဘၣ်ယ့ၣ်ရှုးလၢသ့ၣ်ဖံသးညီ
လၢယ့ၣ်ရှုးဂီၢ်ခဲလၢာ်ပကဟ့ၣ်အီၤလီၤ.
ခိရၢၣ်-(ဟ့ၣ်လီၤ)၄ လၢယ့ၣ်ရှုးအဂီၢ်
လၢယ့ၣ်ရှုးဂီၢ်ခဲလၢာ်ပတၢ်အဲၣ်ဟ့ၣ်လီၤ
ဝဲပနီၢ်ဆံးအခါ ပတၢ်ဟ့ၣ်မ့ၢ်တၢ်
မ့ၢ်တုၤပခိၣ်ထီၣ်ထူဒီးစ့ကအိၣ်

★ တၢ်သးဝံၣ်လၢတၢ်ထၢဖှိၣ်တၢ်မၤဘျၢအဂီၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤ အိတ်ဘုံးနံ့တၢ်မၤလိ
ပျၢအဂီၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤ ယုထၢမၤဒ်သးအိၣ်အသိး ခိဖျိတၢ်အိၣ်သးအဖိခိၣ်သ့ဝဲ
လီၤ.